

Kendi yetiştirdiği hayvanların borsaya tescilinde gelir vergisi kesintisi yapılp yapılmayacağı ile müstahsi makbuzu düzenlenmesini gerekip gerekmediği

Belge türü	Özelge
Kanun	GELİR VERGİSİ KANUNU
Özelge no	46480499-120[2018/1662]-E.105145
Tarih	10.09.2019

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIğI

Balıkesir Vergi Dairesi Başkanlığı

(Gelir Kanunları Grup Müdürlüğü)

Sayı : 46480499-120[2018/1662]-E.105145

10.09.2019

Konu : Kendi yetiştirdiği hayvanların borsaya tescilinde gelir vergisi kesintisi yapılp yapılmayacağı ile müstahsi makbuzu düzenlenmesini gerekip gerekmediği

İlgi : 19/06/2018 tarihli özelge talep formunuz.

İlgide kayıtlı özelge talep formunda, gerçek usulde zirai kazanç mükellefi olduğunuz, zirai işletmenizde bulunan ineklerinizden doğan ve dana vasfına ulaşan canlı hayvanları fatura mukabilinde sattığınız belirtilerek, canlı hayvan satışı yaptığınız firma tarafından satışa konu hayvanların ticaret borsasına tescil ettirilmesinin talep edildiği, ticaret borsası tarafından ise aktifinizde kayıtlı ineklerden doğan hayvanlar için tarafınızca müstahsil makbuzu düzenlenmesi ve gelir vergisi tevkifatı yapılması gerektiği öne sürülerek satış faturalarınızın tescil edilmediğinin ifade edildiği görülmüş olup, herhangi bir zirai ürün alışı yapmadan kendi ürettiğiniz hayvanlar için müstahsil makbuzu düzenleyip gelir vergisi tevkifatı yapıp yapmayacağınız hususunda Başkanlığımızdan görüş talep edildiği anlaşılmaktadır.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 52 nci maddesinin birinci fıkrasında zirai faaliyetten doğan kazancın zirai kazanç olduğu, ikinci fıkrasında ise zirai faaliyetin, arazide, deniz, göl ve nehirlerde, ekim, dikim, bakım, üretme, yetiştirme ve ıslah yollarıyla veyahut doğrudan doğruya tabiattan istifade etmek suretiyle nebat, orman, hayvan, balık ve bunların mahsullerinin istihsalini, avlanmasını, avcılar ve yetiştiricileri tarafından muhafazasını, taşınmasını, satılmasını veya bu mahsullerden sair bir şekilde faydalanılmasını ifade ettiği, hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanunun "Vergi Tevkifatı" başlıklı 94 üncü maddesinin birinci fıkrasında; "*Kamu idare ve müesseseleri, iktisadi kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço ve zirai işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler aşağıda, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecburdurlar.*" hükmü yer almakta olup söz konusu fıkranın (11) numaralı bendinde; (03.02.2009 tarihli ve 2009/14592 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca)

"Çiftçilerden satın alınan ziraî mahsuller ve hizmetler için yapılan ödemelerden;

a) Hayvanlar ve bunların mahsulleri ile kara ve su avcılığı mahsulleri için,

i) Ticaret borsalarında tescil ettirilerek satın alınanlar için % 1,

ii) (i) alt bendi dışında kalanlar için % 2,

..."

vergi tevkifatı yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

Öte yandan, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 11 inci maddesinin beşinci fıkrası ile Hazine ve Maliye Bakanlığı, zirai ürünlerin (işlenmiş olanlar dahil) alım satımına aracılık eden kuruluşlar ile ticaret borsalarını bu mahsullerin satın alınması sırasında yapılacak vergi tevkifatından müteselsilen sorumlu tutmaya, söz konusu ürünlerin satışı dolayısıyla yapılacak vergi tevkifatının hangi safhada yapılacağını her bir ürün için ayrı ayrı belirlemeye yetkili kılınmıştır.

Bu yetkiye istinaden 15/09/1990 tarih ve 20636 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 164 Seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinin "Ticaret Borsalarında Tescil Ettirilerek Satın Alınan Zirai Ürün Bedellerinden Yapılacak Gelir Vergisi Tevkifatı ve Müteselsil Sorumluluk" başlıklı (4) numaralı bölümünde, "5590 sayılı Kanuna göre kurulmuş olan Ticaret Borsalarında Borsada İşlem gören zirai ürünlerin tescil ettirilerek çiftçi dışındaki kişi ve kuruluşlardan satın alınması halinde, Borsada, tescil ettirilerek satın alınan zirai ürünler için, satın alanların müteselsil sorumluluğu bulunmamaktadır. Borsada tescil ettirilerek, çiftçilerden satın alınan zirai ürün bedelleri üzerinden tevkif edilerek vergi dairelerine ödenmesi gereken vergiden, Borsalar, yöneticileri ve zirai ürünü satın alanlar müteselsilen sorumlu olacaklardır.

Öte yandan, bu Tebliğin 1, 2 ve 3 üncü bölümlerinde belirtilen kamu kurum ve kuruluşları ile diğer kişi, kurum ve kuruluşların; çiftçi dışında kalan kişi, kurum ve kuruluşlardan, 5590 sayılı Kanuna göre kurulmuş bulunan Ticaret Borsalarında tescil ettirilerek satın aldıkları zirai ürün bedelleri üzerinden, gelir vergisi tevkifatı yapmayacaklar ve müteselsilen de sorumlu olmayacaklardır. Ancak; söz konusu zirai ürünlerle ilgili olarak daha önce çiftçiden satın alınması esnasında gelir vergisi tevkifatının yapılmamış olması halinde, tevkif yoluyla ödenmesi gereken vergi(*), gecikme faizi ve gecikme zammından tescil işlemini yapan borsalar(**) ve vergisi tevkif yoluyla ödenmeyen zirai ürünü Borsaya getirenler de müteselsilen sorumlu olacaklardır." açıklamaları yer almaktadır.

Diğer taraftan; 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 227 nci maddesinin birinci fıkrasında, "*Bu kanunda aksine hüküm olmadıkça bu kanuna göre tutulan ve üçüncü şahıslarla olan münasebet ve muamelelere ait olan kayıtların tevsiki mecburidir.*" hükmü yer almakta olup, söz konusu kayıtların mükellefler tarafından, esas itibarıyla, mezkûr Kanunun 229 ve müteakip maddelerinde düzenlenen veya Bakanlığımıza verilen yetkiye dayanılarak düzenlenmesi uygun bulunan belgelerden herhangi birisi ile tevsik edilmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda, Vergi Usul Kanunu uygulamasında, söz konusu maddelerle veya düzenlemelerle belirlenen gerçek ve tüzel kişilerin, yine aynı maddeler/düzenlemeler kapsamında kullanımı öngörülen belgeleri, işlemlerinde kullanmaları zorunluluğu bulunmaktadır.

Bu kapsamda, aynı Kanunun;

- 229 uncu maddesinde, "*Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır.*",

- 232 nci maddesinde, "*Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçiler:*

1. Birinci ve ikinci sınıf tüccarlara;
2. Serbest meslek erbabına;
3. Kazançları basit usulde tesbit olunan tüccarlara;
4. Defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilere;
5. Vergiden muaf esnafa.

Sattıkları emtia veya yaptıkları işler için fatura vermek ve bunlara da fatura istemek ve almak mecburiyetindedirler.

Yukarıdakiler dışında kalanların, birinci ve ikinci sınıf tüccarlar ile kazancı basit usulde tespit edilenlerden ve defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilerden satın aldıkları emtia veya onlara yaptırdıkları iş bedelinin 50.000.000 lirayı (2018 yılı için 1.000, -TL) geçmesi veya bedeli 50.000.000 liradan (2018 yılı için 1.000, -TL) az olsa dahi istemeleri halinde emtiayı satanın veya işi yapanın fatura vermesi mecburidir.",

- 235 inci maddesinde, "Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar ile kazancı basit usulde tespit edilenler ve defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçiler gerçek usulde vergiye tabi olmayan çiftçilerden satın aldıkları malların bedelini ödedikleri sırada iki nüsha makbuz tanzim etmeye ve bunlardan birini imzalayarak satıcı çiftçiye vermeye ve diğerini ona imzalatarak almaya mecburdurlar. Mal tüccar veya çiftçi adına bir adamı veya mutavassıt tarafından alındığı takdirde makbuz bunlar tarafından tanzim ve imza olunur.

Çiftçiden avans üzerine yapılan mübayaalarda, makbuz, malın teslimi sırasında verilir.

Müstahsil makbuzunun tüccar veya alıcı çiftçi nezdinde kalan nüshası fatura yerine geçer.

..."

hükümleri yer almaktadır.

Yukarıda yer alan hüküm ve açıklamalara göre, zirai işletmenizde bulunan ineklerinizden doğan canlı hayvanların işletme kayıtlarınıza intikal ettirilmesi esnasında müstahsil makbuzu düzenlemenize ve gelir vergisi tevkifatı yapmanıza gerek bulunmayıp, söz konusu hayvanların satışı sırasında zirai ürün bedeli olarak tarafınıza nakden veya hesaben yapılan ödemelerden Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin birinci fıkrasının (11) numaralı bendi uyarınca gelir vergisi tevkifatı yapılması ve bu durumun düzenleyeceğiniz fatura üzerinde de gösterilmesi gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 17.09.2026